

VÍR POHLCUJÍCÍ LIDI

Když toho nedělního rána K. poprvé pocítil úzkost, která ho posléze zcela ovládla, tragédie již byla nemilosrdně na postupu. Dcera už deset dní nezavolala. Později bude připisovat vinu chybějícím rodinným rituálům, které jsou v těžkých časech ještě potřebnější, rituálům, jako je jednou denně zavolat nebo přijít v neděli na oběd. Dcera si s jeho druhou ženou nerozuměla.

Jak to, že si on, kovaný v politice, neuvědomil vření nové doby? Možná by bylo všechno jinak, kdyby nevěnoval tolik pozornosti přátelům, spisovatelům písíicím v jidiš* – mrtvém jazyce, jímž mluví už jen hrstka starců –, ale spíš tomu, co se v zemi dělo v současnosti. Možná. K čemu je jidiš? K ničemu. Místo aby se starali o živé, každý týden na svých schůzkách oplakávali jazyk, který se proměnil v mrtvolu.

Neděli si s dcerou spojoval od dob, kdy jí v ten den nosíval z trhu dárky. Náhle se mu vybavily zvěsti, které

* Jazyk, kterým hovoří Židé východní Evropy, zaznamenal rozkvět na počátku 20. století, kdy došlo k upevnění jidišské literatury. K prudkému úpadku došlo v důsledku holocaustu a poté, co zakladatelé státu Izrael přijali jako úřední jazyk hebrejštinu.

zaslechl včera večer v Bom Retiru: říkalo se, že zmizeli dva židovští studenti medicíny, jeden z nich prý z bohaté rodiny. Údajně v tom byla politika, diktatura, s antisemitismem to nemělo nic společného. Vzhledem k tomu, že zmizeli i Nežidé, Svaz se rozhodl do toho nevměšovat. Byly to drby, možná to ani nebyla pravda, protože o totožnosti těch chlapců neříkaly nic.

Zneklidnily ho ty zvěsti, ne to, že byla neděle. Celý den vytáčel číslo, které mu dcera dala pro naléhavé případy, ale telefon vyzváněl bez odezvy. Když ho nikdo nezvedal ani v jednu v noci, a to už by musela být doma, i kdyby bývala šla do kina, jak měla v oblibě, rozhodl se, že ji nazítří vyhledá na univerzitě.

Té noci se mu zdálo o tom, jak byl malý a kozáci vtrhli do ševcovství jeho otce, aby jim spravil holínky. Probudil se brzy, celý vyděšený. Vzpomněl si, že se kozáci objevili přesně na Tiš'a be-av,* v den všech pohrom židovského lidu, den zboření prvního i druhého chrámu a vyhnání Židů ze Španělska.

Nevěděl sice, čeho se má obávat, ale už v obavách vytáhl z garáže austina, a aniž vzbudil manželku, vyrazil směrem k univerzitnímu kampusu, rozkládajícimu se v dále za změní mrakodrapů. Jel pomalu, dlouho projížděl centrem, jako by nikdy nechtěl dorazit na místo; pocit jistoty, že ji najde jako obvykle v práci, v něm střídal strach z opaku. Konečně dorazil ke komplexu budov Ústavu chemie, kam vstoupil jen jedinkrát, když dcera kdysi obhajovala doktorskou disertaci před skupinou

* Doslovně devátý den měsíce av židovského kalendáře, považovaný za prokletý.

profesorů přísného vzezření, z nichž někteří vystudovali ještě v Německu.

Dnes nepřišla, oznámily mu přítelkyně. S váháním přitom pokradmu pokukovaly jedna po druhé. Jako by se obávaly, že zdi mají uši, zavedly pak K. do zahrady, aby si promluvili. Tam mu řekly, že už se neobjevila jedenáctý den. Ano, když započteme dva víkendy, určitě to bylo jedenáct dní. Ona, která nikdy nezameškala jedinou svou přednášku. Mluvily šeptem a věty nechávaly nedokončené, jako by se v každém slově skrývalo tisíc dalších, jejichž význam byl zakázán.

Nespokojený a rozrušený K. se chtěl obrátit i na ostatní – nemohli by o dceři něco vědět její nadřízení? Kdyby se jí něco stalo a byla v nemocnici, určitě by se spojili s univerzitou. Přítelkyně se vylekaly. To nedělejte. Prozatím ne. Aby ho od toho odradily, zmírnily tón, třeba někam odjela, z opatrnosti se na pár dní ztratila. Oni se tu na ni vypyтали cizí lidé, víte? Po kampusu se pohybují divné existence. Zapisují si značky aut. Sídlí na rektorátu. Co jsou zač? Nedokázaly odpovědět.

Když ho přesvědčily, aby se neobracel na univerzitní funkcionáře, vydal se K. plný úzkosti z kampusu na adresu v ulici Patera Chica, kterou mu dcera před časem dala s instrukcí, že ji tam má hledat, jen kdyby se stalo něco velmi vážného a ona nebrala telefon. Bylo absurdní, že mu tehdy nepřipadalo divné, když mu řekla, aby ji vyhledal jen z vážných důvodů a volal, jen když to bude naléhavé. Kam jen dal, proboha, rozum?

Našel dvoupatrový dvojdoměk s hlavním vchodem přímo do ulice, vmáčknutý mezi desítku podobných.

Zaprášené letáky a noviny u dveří naznačovaly, že jeho obyvatelé už se tu dlouho neukázali. Na naléhavé zvonění nikdo neodpovídal.

Tak, a tragédie byla na světě. Co si má počít? Oba synové žili daleko v cizině. Druhá manželka nebyla k ničemu. Příteklyně na univerzitě panikařily. Starý muž se cítil zrcen. Slabé, prázdne tělo jako by bylo na pokraji zhroucení. Hlavu měl jako omráčenou. Najednou všechno ztratilo smysl. Vše ovládla jediná skutečnost, která vytlačila všechno, co se jí netýkalo; všechno ostatní teď bylo pasé. Skutečnost, že jeho milovaná dcera před jedenácti dny, možná i dřív, zmizela. Cítil se strašlivě sám.

Začal probírat hypotézy. Možná jí potkala nehoda nebo trpěla nějakou vážnou nemocí, o které neměl nikdo vědět. Nejhorší by bylo zatčení tajnou policií. Stát nemá tvář ani city, je neprůhledný a zvrácený. Jeho jedinou skulinou je korupce. Ale někdy se z vyšších důvodů uzavře i ta. Tehdy se stát stane zhoubným hned dvakrát: svou krutostí a nedosažitelností. Tohle K. věděl tak dobře jako málokdo.

Připomněl si nedávné situace, dceřinu nervozitu, její vyhýbavost, to, jak měla naspěch, když přicházela a zase odcházela, i adresu mu dala jen pro krajní případ, a ještě s instrukcí, aby ji nikomu nedával. Ohromeně si uvědomil, v jak velkém sebeklamě žil a jak ho vodila za nos vlastní dcera, která se možná zapletla do něčeho krajně nebezpečného, a on si toho v roztržitosti, v zápalu pro jidiš a v zaujetí laciným kouzlem literárních setkání ani nevšiml.